

CZU: 005.52:657.432

UDC: 005.52:657.432

VALORIFICAREA ANALIZEI CREANȚELOR ȘI DATORIILOR COMERCIALE ÎN PROCESUL DECIZIONAL

Conf. univ. dr. Svetlana MIHAILA, ASEM
svetlana.mihaila@ase.md

ORCID: 0000-0001-5289-8885

Drd. Violeta CODREAN, ASEM
codrean.violeta@ase.md

ORCID: 0000-0002-1966-8006

Drd. Nicolai JIERI, ASEM
jierinicolai@gmail.com

ORCID: 0009-0006-7095-4581

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2023.126.032>

În condițiile actuale ale economiei globale de piață, analiza și gestionarea eficientă a creanțelor și datoriilor comerciale presupune stabilirea unor strategii orientate spre ameliorarea rezultatelor. Prin urmare, monitorizarea creanțelor și datoriilor comerciale necesită o atenție sporită, pentru a evita creșterea excesivă a acestora, care, ulterior, ar putea spori riscul unui eventual faliment. Astfel, managementul entității trebuie să posede informații fiabile și relevante privind situația economico-financiară, în vederea menținerii creanțelor și datoriilor entității la un nivel optim. Prezenta cercetare pune accent pe importanța analizei creanțelor și datoriilor comerciale, precum și pe necesitatea gestionării adecvate a acestora, în vederea îmbunătățirii poziției și performanței financiare a entității. Abordarea metodologică a lucrării presupune utilizarea instrumentului metodologic și statistico-matematic caracteristic științelor sociale.

Cuvinte-cheie: analiză, creanțe comerciale, datorii comerciale, decizie, poziție și performanță financiară.

JEL: M21, M40.

Introducere

În condițiile concurențiale de piață, asigurarea viabilității entității presupune utilizarea unor resurse financiare semnificative. În procesul desfășurării activității economice, fiecare entitate se evidențiază în calitate de participant în circuitul economic, încadrându-se cel puțin în una din următoarele grupe: furnizori sau cumpărători.

Economia de piață, drept formă modernă de organizare și funcționare a activității economice, se bazează pe un ansamblu de relații economice și juridice, de drepturi și obligații, între furnizori și cumpărători. Reieșind din virtuțile sistemului economic, se disting două categorii de relații: de natura datoriilor și de natura drepturilor de creanță, care au

USE OF TRADE RECEIVABLES AND PAYABLES ANALYSIS IN THE DECISION-MAKING PROCESS

Assoc. Prof. PhD Svetlana MIHAILA, ASEM
svetlana.mihaila@ase.md

ORCID: 0000-0001-5289-8885

PhD candidate Violeta CODREAN, ASEM
codrean.violeta@ase.md

ORCID: 0000-0002-1966-8006

PhD candidate Nicolai JIERI, ASEM
jierinicolai@gmail.com

ORCID: 0009-0006-7095-4581

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2023.126.032>

Under the current conditions of the global market economy, effective analysis and management of trade receivables and debts requires strategies aimed at improving results. Monitoring of trade receivables and payables therefore requires increased attention in order to avoid excessive growth in receivables and payables, which would increase the risk of bankruptcy. Thus, the entity's management must have reliable and relevant information on the economic and financial situation in order to keep the entity's receivables and payables at an optimal level. This research emphasises the importance of analysing trade receivables and payables and the need for their proper management to improve the entity's financial position and performance. The methodological approach of the paper involves the use of methodological and statistical-mathematical tools characteristic of the social sciences.

Keywords: analysis, trade receivables, trade liabilities, decision, financial position and performance.

JEL: M21, M40.

Introduction

In competitive market conditions, ensuring the viability of the entity requires the use of significant financial resources. In the process of carrying out economic activity, each entity stands out as a participant in the economic circuit, falling into at least one of the following groups: suppliers, buyers.

The market economy, as a modern form of organisation and operation of economic activity, is based on a set of economic and legal relationships of rights and obligations between suppliers and buyers. The virtues of the economic system distinguish two categories of relationships: those of a debt nature and

termeni de scadență și, în cele mai frecvente contexte economice, sunt reciproce.

În Republica Moldova, principalele acte normative ce reglementează componența, modul de recunoaștere și evaluare, de formare și de stingere a creanțelor și datoriilor entității sunt Standardele Naționale de Contabilitate „Creanțe și investiții financiare” [1] și „Capital propriu și datorii” [2], indirect fiind reglementate de o serie de coduri, legi, Standarde Naționale de Contabilitate (SNC), Standarde Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), hotărâri, ordine etc.

Scopul cercetării constă în examinarea metodei de analiză și control al creanțelor comerciale și descrierea tehnicii analizei datoriilor comerciale, prin prisma etapelor analizei exprese, deopotrivă, în reliefașarea importanței analizei și impactului asupra deciziilor, or, performanța financiară a entității depinde în mod esențial de oportunitatea și argumentarea deciziilor manageriale.

Circumstanțele expuse reiterează *actualitatea și importanța temei de cercetare* și argumentează, în același timp, necesitatea examinării subiectului ce vizează majorarea și/sau diminuarea creanțelor și datoriilor comerciale, or, elaborarea deciziilor este precedată de etapa analizei informațiilor privind situațiile financiare, care reprezintă un instrument indispensabil al procesului managerial.

Prin urmare, rezultatele activității economice a entității sunt condiționate de eficacitatea decontărilor comerciale, ce constituie o latură importantă în derularea adecvată a tranzacțiilor comerciale, asigurând minimizarea riscurilor de incapacitate de plată și solvabilitate, promovând tehnici moderne de decontare, contribuind la soluționarea problemelor interne și la desfășurarea eficientă a activității economice [3, p. 4].

Metodologia de cercetare

Abordarea metodologică a lucrării este dimensionată de abordarea teoretică și abordarea practică, utilizând instrumentarul metodologic caracteristic științelor sociale, prin intermediul metodelor de cercetare, precum: *metoda analitică, metoda comparației, metoda sistemică, metoda sintezei, metoda inducției și metoda deducției*. De asemenea, a fost utilizat instrumentarul statistico-matematic, prin intermediul metodelor bibliometrice și scientometrice, pentru măsurarea și analiza literaturii de specialitate în direcția analizei creanțelor și datoriilor.

Metodologia cercetării științifice cuprinde două tipuri de cercetare, în funcție de tehnica utilizată, și anume: *cercetarea cantitativă și cercetarea calitativă*. Astfel, cercetarea cantitativă a problematicii analizei economico-financiare a creanțelor și a datoriilor prin prisma colectării și analizei datelor în formă numerică, presupune utilizarea *metodelor bibliometrice*, în scopul cuantificării analizelor cantitative privind conținuturile științifice, precum și a *metodelor scientometrice*, pentru a măsura și analiza

those of a rights nature, which have terms of maturity and in most economic contexts are reciprocal.

The main regulatory acts governing the composition, recognition and measurement, formation and extinction of the entity's receivables and payables in the Republic of Moldova are the National Accounting Standards “Receivables and financial investments” [1] and “Equity and debt” [2], indirectly regulated by a series of codes, laws, National Accounting Standards (NAS), International Financial Reporting Standards (IFRS), decisions, orders, etc.

The aim of the research is to examine the method of analysis and control of trade receivables and to describe the technique of analysis of trade payables through the stages of express analysis, as well as to highlight the importance of analysis and its impact on decisions, since the financial performance of the entity depends essentially on the timeliness and reasoning of managerial decisions.

These circumstances reiterate *the topicality and the importance of the research* topic and argue the need to examine the issues of increasing and/or decreasing trade receivables and payables, and the drafting of decisions is preceded by the stage of analysing the information from the financial statements, which is an indispensable tool in the management process.

Therefore, the results of the entity's economic activity are conditioned by the effectiveness of trade settlements, which is an important side in the proper conduct of commercial transactions, ensuring minimization of default and solvency risks, promoting modern settlement techniques, contributing to the solution of internal problems and efficient conduct of economic activity [3, p. 4].

Research methodology

The methodological approach of the paper is dimensioned by the theoretical and the practical approaches, using the methodological tools characteristic to social sciences, by means of research methods such as: *the analytical method, comparison, systemic method, synthesis, induction and deduction*. Various statistical and mathematical instruments were also used, through bibliometric and scientometric methods, to measure and analyse the literature in the direction of payables and receivables analysis.

The methodology of scientific research comprises *two types of research*, depending on the technique used, namely: *quantitative research* and *qualitative research*. Thus, quantitative research on the economic and financial analysis of receivables and debts in terms of collecting and analysing data in numerical form, involves the use of *bibliometric methods*, for the purpose of quantifying quantitative analyses of scientific contents and *scientometric methods*, to measure and analyse the literature in relation to the performance of research. Therefore, using the *Web of Science platform*, an overview of the

literatura de specialitate în ceea ce privește performanța cercetării. Prin urmare, utilizând *platforma Web of Science*, s-a prezentat o privire de ansamblu asupra evoluției lucrărilor științifice în circuitul științific mondial, asociate analizei economico-financiare a creanțelor și a datoriilor. Respectiv, s-au setat următorii parametri de cercetare: identificarea sintagmelor „*receivables analysis*” și „*liabilities analysis*” în subiectul publicațiilor din perioada anilor 1975-2023, rezultatele obținute fiind interpretate cu ajutorul pachetului de instrumente de cartografiere și vizualizare Bibliometrix.

Rezultate și discuții

Pentru a atinge scopul propus, este relevant de a cerceta cadrul de interes al cercetătorilor privind subiectul abordat. Astfel, în urma analizei bibliometrice aplicate, se poate constata (vezi tabelul 1), că numărul total al lucrărilor științifice, la nivel internațional, privind analiza economico-financiară a creanțelor, este de 224, prima publicație datând din anul 1992, deopotrivă, s-au identificat 2204 lucrări științifice pe marginea analizei datoriilor, prima publicație datând din anul 1978. Lucrările științifice au fost publicate în 190 surse, respectiv 1454 surse, având la temelie 6193 și 75498 referințe bibliografice. Rata anuală de creștere a publicațiilor este de 6,96% și 8,54%, ceea ce indică o creștere constantă a producției științifice în aceste direcții de cercetare, prioritate acordându-se cercetării datoriilor entităților.

Atât în cazul analizei economico-financiare a creanțelor, cât și a datoriilor, cele mai multe lucrări științifice sunt publicate în formă de articole (1 421.616) și lucrări în conferință (69.383). În ceea ce privește conținutul lucrărilor, s-au identificat 272 și 3.751 cuvinte-cheie plus (identificate de pachetul de instrumente Bibliometrix), respectiv 724 și 6.567 cuvinte-cheie ale autorilor. Numărul total al autorilor se cifrează la 514 și 6.776 autori în perioada analizată, identificându-se 2,29 și 3,07 autori pe lucrare științifică, cu precădere 0,436 și 0,325 lucrări științifice pe autor, adică, în demersul analizei datoriilor se atestă colaborarea mai multor autori decât în cazul analizei creanțelor, ceea ce indică cea mai solicitată arie de interes a cercetătorilor.

evolution of scientific papers in the global scientific circuit associated with the economic and financial analysis of claims and debts is presented. Respectively, the following research parameters were set: identification of the syntagma “*receivables analysis*” and “*liabilities analysis*” in the subject of publications during the period 1975-2023, and the results obtained were interpreted using the Bibliometrix mapping and visualization toolkit.

Results and discussions

In order to achieve the proposed aim, it is relevant to investigate the researchers' framework of interest on the topic. Thus, following the applied bibliometric analysis, it can be seen in table 1 that the total number of scientific papers, at international level, on the economic and financial analysis of debts is 224, the first publication dating back to 1992, likewise, 2204 scientific papers on debt analysis were identified, the first publication dating back to 1978. Scientific papers have been published in 190 sources, respectively 1454 sources, with 6193 and 75498 bibliographic references. The annual growth rate of publications is 6.96 and 8.54%, which indicates a steady increase in scientific production in these research areas, with priority being given to research into the entity's debts.

For both receivables and liabilities financial analysis, most scientific papers are published in the form of articles (1421.616) and conference papers (69.383). In terms of the content of the papers, 272 and 3.751 plus keywords (identified by the Bibliometrix tool package) and 724 and 6.567 author keywords respectively were identified. The total number of authors was 514 and 6,776 authors during the period analysed, identifying 2.29 and 3.07 authors per scientific paper, with 0.436 and 0.325 scientific papers per author, i.e. more authors collaborated in the debt analysis approach than in the receivables' analysis, which indicates the most requested area of interest of the researchers.

Tabelul 1/Table 1

Informații generale privind cercetările științifice publicate în anii 1975-2023/ General information on scientific research published in the years 1975-2023

Descriere/ Description		Rezultate/Results	
		Analiza creanțelor/ Receivables analysis	Analiza datoriilor/Liabilities analysis
1		2	3
Informații generale/ General information	Perioada analizată/Analysed period	1975-2023	1975-2023
	Surse (reviste, cărți etc.)/Sources (magazines, books etc.)	190	1.454
	Lucrări științifice/Scientific papers	224	2.204
	Rata anuală de creștere a publicațiilor, %/Annual growth rate of publications, %	6,96	8,54
	Citări medii pe lucrare/Average citations per scientific paper	15,74	16,06
	Referințe bibliografice/Bibliographical references	6.193	75.498

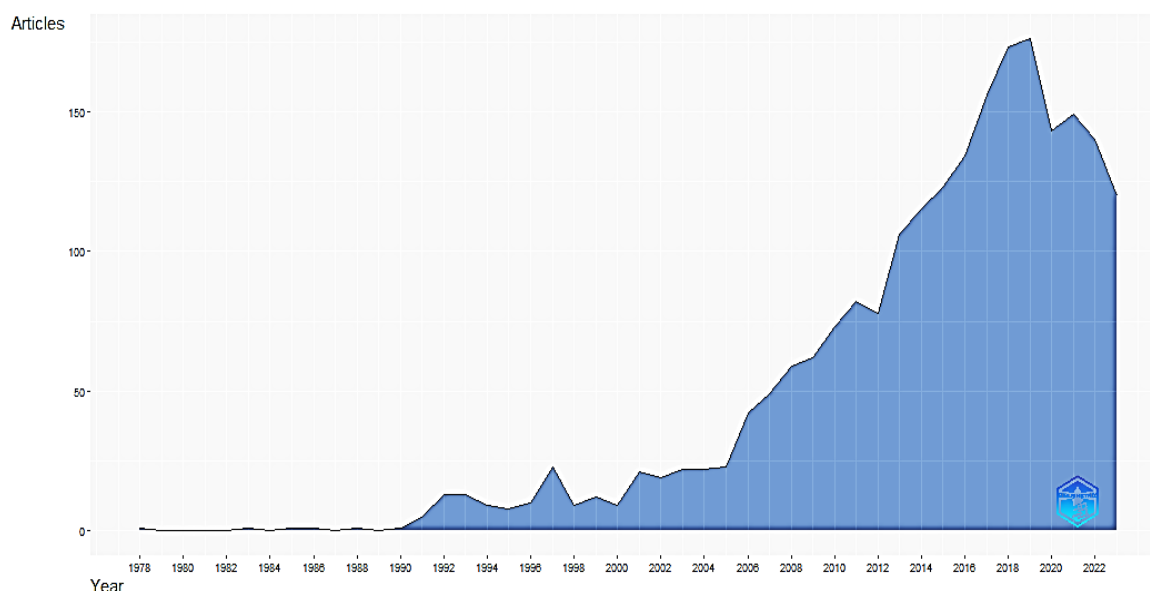
Continuarea tabelului 1/Continuation of table 1

Tipul și conținutul lucrărilor științifice/ The type and content of scientific papers	Articole/Articles	142	1.616
	Lucrări în conferințe științifice/Papers in scientific conferences	69	383
	Recenzii/Reviews	5	69
	Alte tipuri de lucrări științifice/Other types of scientific papers	8	136
	Cuvinte-cheie ale autorilor/Keywords of the authors	724	6.567
	Cuvinte-cheie Plus/Keywords Plus	272	3.751
Colaborarea autorilor/ Author's collaboration	Autori/Authors	514	6.776
	Autori ale lucrărilor cu un singur autor/Authors of single-authored documents	48	528
	Autori ale lucrărilor cu mai mulți autori/Authors of multi-authored documents	446	6.248
	Lucrări științifice pe autor/Documents per author	0,436	0,325
	Autori pe lucrare științifică/Authors per document	2,29	3,07
	Coautori pe lucrare/Co-authors per documents	2,43	3,36
	Index-ul de colaborare/Collaboration Index	2,77	3,80

*Sursa: elaborat de autori prin intermediul platformelor Web of Science și Bibliometrix/
Source: developed by the author via the Web of Science and Bibliometrix platforms*

În aceeași ordine de idei, în figura 1 este prezentată variația numărului lucrărilor științifice publicate în perioada 1975-2023, pe marginea analizei datoriilor comerciale. În anul 2019 s-a înregistrat cel mai înalt nivel al producției științifice, cu un total de 176 lucrări științifice publicate. Deopotrivă, anii 2017, 2018 și 2021 au înregistrat un număr semnificativ de publicații, cu precădere, 173, 156 și 149 lucrări științifice publicate. În perioada 1978-2012 se înregistrează un număr modest de publicații, până la 100 de lucrări pe an, însă, din anul 2013 și până în prezent se atestă cel puțin 106 publicații pe an.

In the same vein, figure 1 shows the change in the number of scientific papers published between 1975 and 2023 on the analysis of commercial debt. Respectively, 2019 saw the highest level of scientific output with a total of 176 scientific papers published. Likewise, the years 2018, 17 and 2021 recorded a significant number of publications, mainly 173, 156 and 149 scientific papers published. In the period 1978-2012 there is a modest number of publications, up to 100 papers per year, but from 2013 to the present there are at least 106 publications per year.

**Figura 1. Productivitatea științifică anuală în perioada 1975-2023/
Figure 1. Annual scientific productivity in the period 1975-2023**

*Sursa: elaborată de autori prin intermediul platformelor Web of Science și Bibliometrix/
Source: developed by the author via the Web of Science and Bibliometrix platforms*

Subiectele de tendință și direcțiile de cercetare conturează cadrul de interes al cercetătorilor în perioada analizată. Astfel, în figura 2 sunt sintetizate cuvintele-cheie ale autorilor lucrărilor științifice pe marginea analizei creanțelor comerciale, în cadrul unui sistem de coordonate. În materie de gradul de relevanță (axa orizontală) și gradul de dezvoltare (axa verticală).

Trend topics and research directions outline the framework of researchers' interest during the period under review. Thus, figure 2 summarises the key words of the authors of the scientific papers on the analysis of trade receivables within a coordinate system in terms of degree of relevance (horizontal axis) and degree of development (vertical axis).

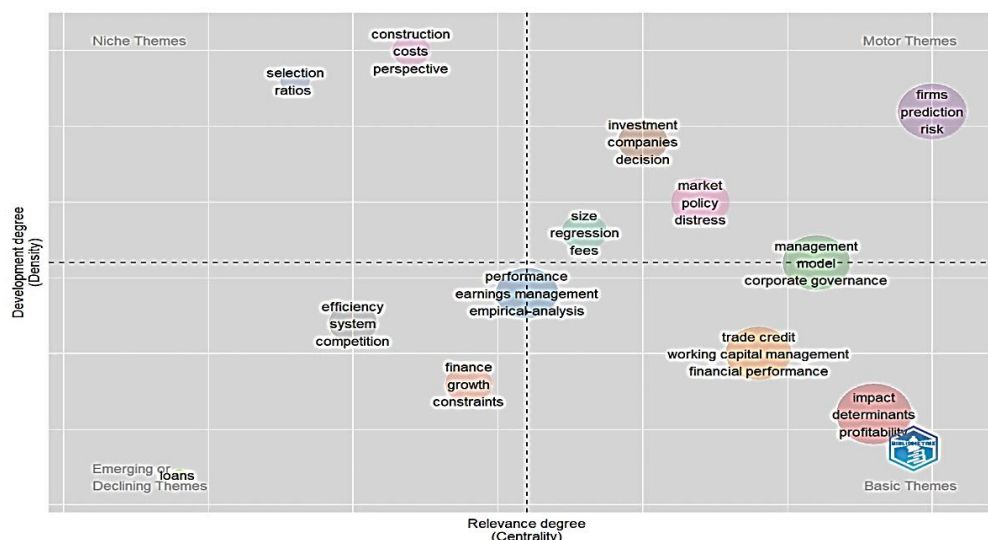

Figura 2. Analiza factorială a structurii conceptuale: metoda statistică MCA/

Figure 2. Factor analysis of conceptual structure: the MCA statistical method

Sursa: elaborată de autori prin intermediul platformelor Web of Science și Bibliometrix/

Source: developed by the author via the Web of Science and Bibliometrix platforms

Drept urmare, se poate conchide că, în perioada cercetată, termenii *loans*, *efficiency*, *system*, *competition*, *finance*, se situează în cadranul temelor emergente sau în declin, interesul cercetătorilor îndreptându-se spre cadranul temelor actuale, cum ar fi: *impact*, *financial performance*, *management*, *profitability*, *empirical analysis* etc. Totodată, în cadranul temelor motrice, se regăsesc cuvintele: *investment*, *companies*, *decision*, *prediction*, *risk*, *market* și altele, ceea ce denotă actualitate și interes în ceea ce privește analiza creanțelor și datoriilor comerciale, întrucât problematica acestora constituie un imperativ pentru fiecare entitate.

Sintetizând rezultatele studiului bibliometric, se poate deduce că tematica analizei creanțelor și datoriilor comerciale ale entității reprezintă interes pentru cercetători și practicieni, fapt ce confirmă existența a cel puțin o lucrare științifică în această direcție de cercetare, începând cu anul 1978 și până în anul 2023. Prin urmare, deducem că creanțele și datoriile constituie un subiect de tendință în rândul cercetătorilor.

La nivel național, analiza literaturii de specialitate a permis reliefaarea lucrărilor autorilor care au drept fundament teoretic contabilitatea și analiza creanțelor și datoriilor comerciale: Țiriulnicova N. [4], Paladi V. [5], Mihaila S. [6], Sajin I. [3], Țurcanu V. [7], Vâlceanu Gh. [8] și alții.

As a result, it can be concluded that during the period under investigation, the terms *loans*, *efficiency*, *system*, *competition*, *finance* are in the emerging or declining themes, while the interest of researchers is directed towards current themes such as: *impact*, *financial performance*, *management*, *profitability*, *empirical analysis*, etc. At the same time, in the driving themes quadrant, the words: *investment*, *companies*, *decision*, *prediction*, *risk*, *market* and others can be found, which indicates the topicality and interest in the analysis of trade receivables and payables, since these issues are an imperative for every entity.

Summarizing the results of the bibliometric study, it can be deduced that the subject of the analysis of the commercial receivables and debts of the entity is of interest to researchers and practitioners, which confirms the existence of at least one scientific work in this direction of research, from 1978 to 2023. Therefore, we deduce that receivables and payables are a trending topic among researchers.

At the national level, the analysis of the literature has allowed to highlight the works of authors whose theoretical basis is the accounting and analysis of trade receivables and payables: Țiriulnicova, N. [4], Paladi, V. [5], Mihaila S. [6], Sajin, I., [3], Țurcanu, V. [7], Vâlceanu, Gh. [8] and others.

Current market conditions ensure success in business only to the performance-oriented ones.

Condițiile actuale de piață asigură reușita în afaceri doar celor orientați spre performanță. Preocuparea pentru introducerea în managementul entității a unor indicatori preciși de măsurare a performanței reprezintă elemente esențiale ale managementului modern. Respectiv, cea mai eficientă metodă de determinare a performanței entității și formulare a deciziilor corecte și oportune privind activitatea entității este analiza economico-financiară [9, p.7].

În spațiul socio-economic în care activează, entitățile trebuie să-și probeze viabilitatea, capacitatea de concurență și adaptarea eficienței activităților care au la bază determinări cantitativ-calitative ale factorilor de producție, randamente maxime ale utilizării acestora etc. [8, p.14].

Informația, îndeosebi informația economică, este prezentă în toate domeniile de activitate, fiind un element important al progresului, ce se aplică pe larg în domeniul economico-financiar. La adoptarea deciziilor, managementul entității necesită informații multilaterale privind situația financiară și rezultatele activității entității. Obținerea informației economice integrale este posibilă numai cu ajutorul contabilității, sistem informațional cunoscut ca un mijloc de culegere, prelucrare, generalizare și transmitere a datelor [7, p.8].

În procesul desfășurării activității economice a oricărei entități apare necesitatea efectuării decontărilor comerciale. Prin urmare, eșalonarea achitărilor în timp generează atât creanțe, cât și datorii [4, p.225]. În acest context, apare necesitatea abordării creanțelor și datoriilor comerciale sub dublu aspect:

- primul aspect, care pune în evidență extinderea sau diminuarea activității entității, analizată prin ritmul modificării creanțelor și datoriilor comerciale;
- al doilea aspect, care surprinde eficiența modului de gestionare a creanțelor și datoriilor comerciale, ținând cont de natura decontărilor și exigibilitatea datoriilor.

Astfel, pe fondul corelării celor două aspecte vom putea constata dacă există o dezvoltare a activității entității. Aceasta se poate obține prin creșterea volumului vânzărilor, datorită unui ritm de încasare superior ritmului de facturare. Totodată, dacă se vor constata evoluții diferențiate ale creanțelor și datoriilor comerciale, rezultă că entitatea acordă atenție sporită analizei gestionării decontărilor comerciale.

Pentru activitatea economico-financiară a entității, analiza corelației dintre creanțele și datoriile comerciale ale entității este primordială, întrucât acestea influențează capacitatea de plată, permit prevenirea creșterii excesive a creanțelor, care ar conduce la micșorarea încasărilor și apariția creanțelor compromise, de asemenea, asigură prevenirea riscului de faliment al entității în cazul creșterii excesive a datoriilor etc.

Mărimea, componența, structura și viteza de rotație a creanțelor și datoriilor determină necesitățile

Concern for introducing precise performance measurement indicators into the management of the entity are essential elements of modern management. Respectively, the most effective method of determining the performance of the entity and formulating correct and timely decisions on the entity's activity is economic-financial analysis [9, p.7].

In the socio-economic area in which they operate, entities must prove their viability, ability to compete and adapt the efficiency of activities based on quantitative-qualitative determinations of production factors, maximum returns on their use, etc. [8, p.14].

Information, particularly economic information, is present in all areas of activity and is an important element of progress that is widely applied in the economic and financial field. When making decisions, the management of the entity requires multilateral information on the financial situation and results of the entity's activity. Obtaining integral economic information is possible only with the help of accounting, an information system known as a means of collecting, processing, generalizing and transmitting data [7, p.8].

In the process of carrying out economic activity of any entity, arises the necessity of carrying out business settlements. Therefore, the staggering of payments over time generates both receivables and payables [4, p.225]. In this context, there is a need to approach trade receivables and payables from a dual perspective:

- the first aspect, which highlights the expansion or contraction of the entity's business, analysed by the rate of change in trade receivables and payables;
- the second aspect, which captures the efficiency of the management of trade receivables and payables, taking into account the nature of the settlements and the due date of the debts.

Thus, on the basis of the correlation of the two aspects we will be able to see whether there is a development of the entity's activity. This can be achieved by an increase in the volume of sales due to a collection rate higher than the invoicing rate. At the same time, if we can observe differentiated developments in trade receivables and payables, it will show that the entity is paying more attention to analysing the management of trade receivables.

For the entity's economic and financial activity, the analysis of the correlation between the entity's trade receivables and trade payables is of prime importance as they influence the ability to pay, prevent excessive growth in receivables which would lead to a reduction in collections and the appearance of compromised receivables, and also prevent the risk of bankruptcy of the entity in the event of excessive growth in payables, etc.

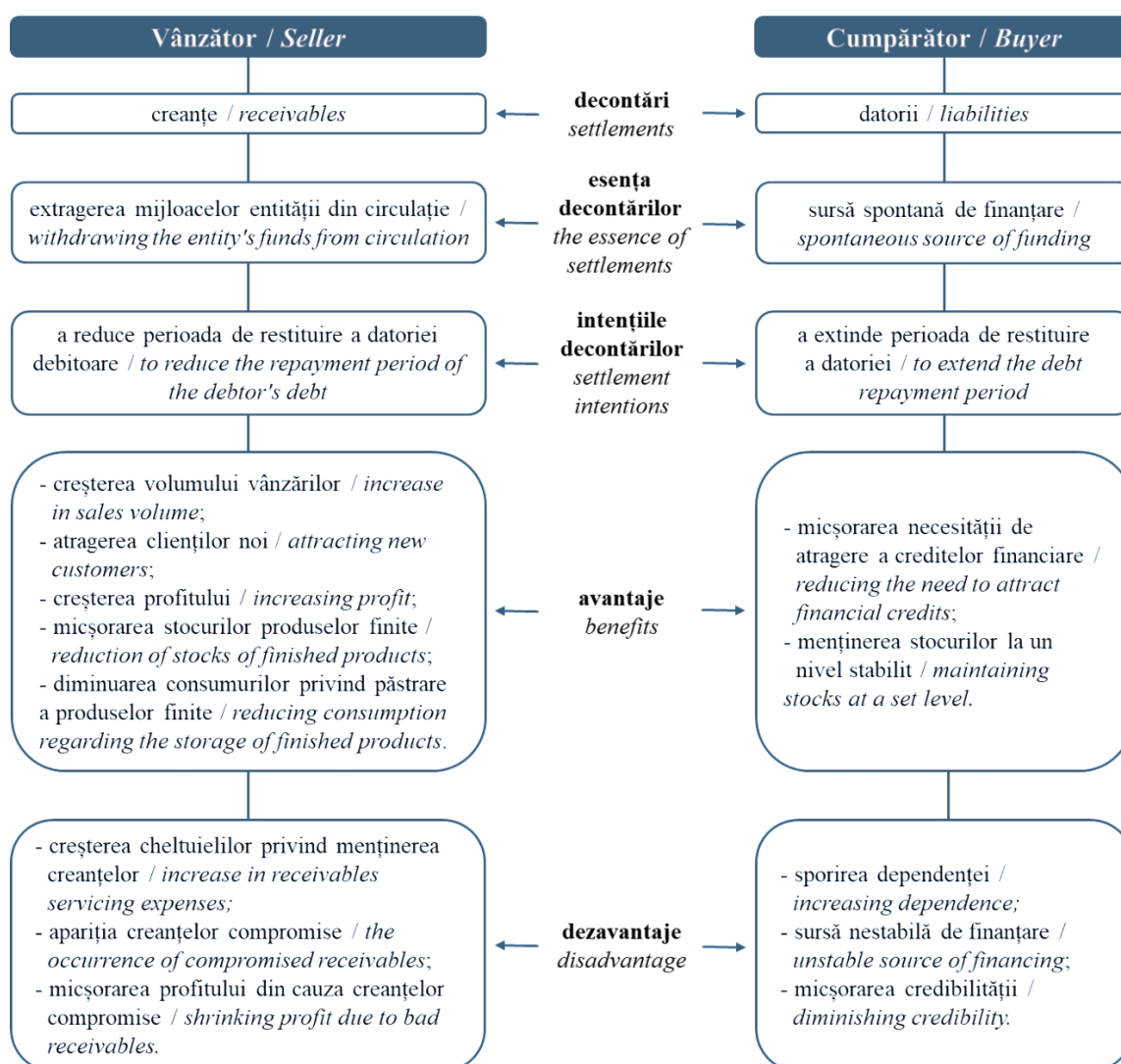
The size, composition, structure and turnover speed of receivables and payables determine the entity's working capital requirements [10, p. 174], a

entității în fondul de rulment [10, p. 174], un șir de indicatori financiari și, în final, profitul entității. Întrucât entitatea poate modifica modul de efectuare a decontărilor și condițiile contractelor, o importanță deosebită o are controlul permanent al stării creanțelor și datoriilor și gestionarea acestora [4, p.225]. Ca valoare, viteza de rotație a creanțelor și datoriilor se situează sub media de 12 rotații pe an (nivel mediu sectorial), pe toată perioada analizată, înregistrând fluctuații accentuate de la an la an [11, p. 57].

Creșterea mărimii creanțelor și a datoriilor are un impact dublu asupra entității, fapt care va fi luat în considerare la analiza decontărilor comerciale. În acest sens, în figura 3 este reprezentat impactul livrărilor cu plată ulterioară, din perspectiva vânzătorilor și a cumpărătorilor.

number of financial indicators and ultimately the entity's profit. As the entity can change the way settlements are made and the terms of contracts, of particular importance is the ongoing control of the status of receivables and payables and their management [4, p.225]. In terms of value, the turnover rate of receivables and payables is below the average of 12 turnovers per year (sector average level) throughout the period analysed, with sharp fluctuations from year to year [11, p. 57].

The increase in the size of receivables and payables has a double impact on the entity, which will be taken into account when analysing trade settlements. In this respect, figure 3 shows the impact of deliveries with subsequent payment from the perspective of sellers and buyers.

**Figura 3. Impactul livrărilor cu plată ulterioară asupra performanței financiare a entității/
Figure 3. Impact of deferred sales on entity performance**

Sursa: elaborată de autori în baza [4, p.226]/

Source: elaborated by the author based on [4, p.226]

Dat fiind că existența creanțelor și a datoriilor comerciale nu poate fi evitată la nivelul entității, este primordială stabilirea și menținerea unui nivel optim al acestora, astfel încât să nu influențeze negativ stabilitatea economico-financiară a entității. Pe de altă parte, entitatea trebuie să păstreze echilibrul dintre creanțe și datorii, deoarece, în cazul depășirii nivelului datoriilor față de creanțe, crește nivelul de îndatorare a acesteia și scade nivelul de solvabilitate. Drept urmare, pentru a preveni acest fenomen, este necesar de temperat viteza de creștere a datoriilor față de creanțe, iar mărimea datoriilor să nu depășească mărimea creanțelor [11, p. 48].

În mod evident, rezultatele analizei economico-financiare a creanțelor și datoriilor comerciale sunt necesare atât pentru organizarea activității curente a entității, cât și pentru elaborarea strategiei de dezvoltare de către management, în ceea ce privește volumul vânzărilor. Una din metodele analizei care ar preveni creșterile excesive ale acestora, respectiv micșorarea încasărilor, dar și contrabalansarea profitului entității, este analiza expresă.

Analiza expresă a creanțelor și datoriilor comerciale este efectuată în baza informațiilor din situațiile financiare ale entității și cuprinde următoarele etape (figura 4).

As the existence of trade receivables and payables cannot be avoided at the entity level, it is of great importance to establish and maintain an optimal level of trade receivables and payables so that they do not negatively influence the economic and financial stability of the entity. On the other hand, the entity must keep the balance between receivables and payables, because if the level of payables exceeds receivables, the level of indebtedness of the entity increases and the level of solvency decreases. As a result, in order to prevent this phenomenon, it is necessary to temper the speed of growth of debt to receivables and the size of debt should not exceed the size of receivables [11, p. 48].

Obviously, the results of the economic and financial analysis of trade receivables and payables are necessary both for the organization of the entity's current activity and for the development strategy of the management in terms of sales volume. One of the methods of analysis, which would prevent their excessive increase, i.e. decrease of receipts, counterbalancing the profit of the entity is express analysis.

Express analysis of trade receivables and payables is carried out on the basis of information from the entity's financial statements and comprises the following steps (figure 4).

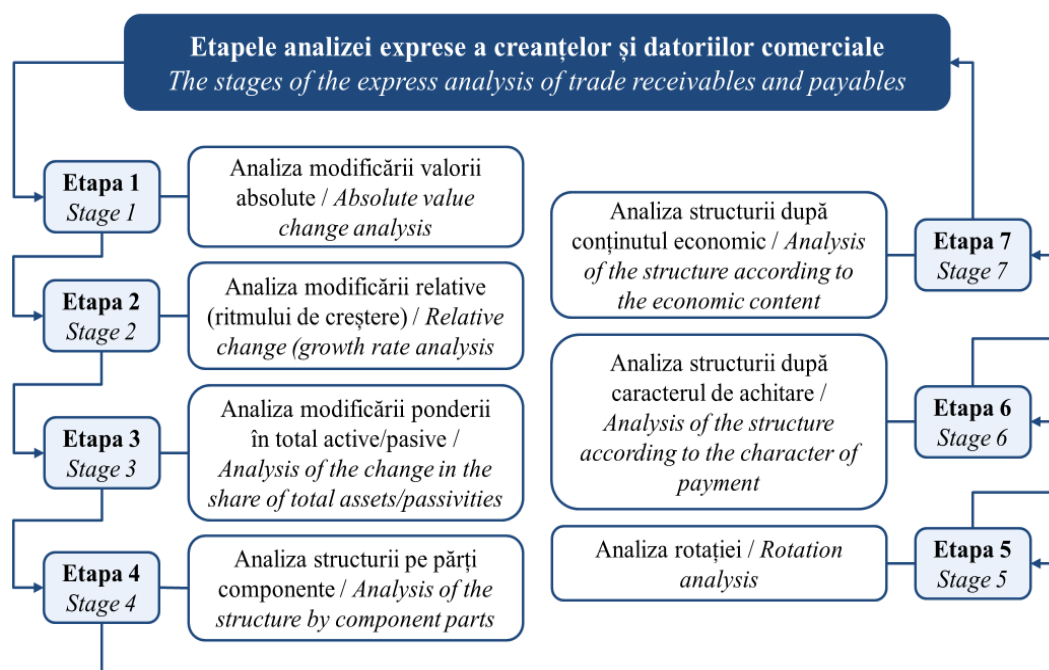

Figura 4. Etapele analizei expresă a creanțelor și datoriilor comerciale/
Figure 4. The stages of the express analysis of trade receivables and payables

Sursa: elaborată de autori în baza [4, pp.227-229, 243-246]/

Source: elaborated by the author based on [4, pp.227-229, 243-246]

În baza figurii 4 se prezintă specificul fiecărei etape din cadrul analizei expresă a creanțelor și datoriilor comerciale, precum și baza informațională necesară.

Based on figure 4, the specifics of each step in the express analysis of trade receivables and payables and the information base required are presented.

Astfel, *analiza modificării valorii absolute a creanțelor și datoriilor comerciale* presupune aprecierea modificării acestora pe parcursul unei perioade de gestiune concrete și se calculează ca diferența dintre mărimea creanțelor și datoriilor la sfârșitul anului de gestiune, cu datele respective la începutul anului. Analiza modificării creanțelor comerciale este importantă pentru evaluarea lichidității, eficienței operaționale și durabilității financiare a entității, este esențială și procesului decizional, în scopul identificării lacunelor, și pentru luarea măsurilor în asigurarea performanței financiare.

Analiza modificării mărimii relative (ritmul de creștere) a creanțelor și datoriilor comerciale presupune aprecierea modificării creanțelor în mărime procentuală și se calculează ca raportul dintre mărimea creanțelor și datoriilor la sfârșitul anului de gestiune și valoarea lor la începutul anului. Menționăm că ritmul de creștere a creanțelor trebuie să fie comparat cu ritmul de creștere a vânzărilor, cel din urmă urmând să depășească ritmul de creștere a creanțelor.

Analiza modificării ponderii creanțelor comerciale în valoarea totală a activelor și în valoarea activelor circulante indică asupra cotei deținute de creanțele comerciale în totalul activelor, pentru a aprecia gradul de înstrăinare a activelor entității, precum și cota acestora în componența celor mai lichide active ale entității.

Analiza modificării ponderii datoriilor comerciale în valoarea totală a surselor de finanțare și în valoarea totală a datoriilor indică asupra cotei deținute de datoriile comerciale în totalul pasivelor, pentru a aprecia gradul de îndatorare, totodată, aprecierea îndatorării pe termen scurt și pe termen lung.

Analiza structurii creanțelor și datoriilor comerciale pe părți componente presupune calculul ponderii fiecărui tip de creanțe și datorii în valoarea totală a acestora la începutul și sfârșitul perioadei de gestiune, de asemenea, vizează determinarea modificării ponderii fiecărei părți componente.

Analiza rotației creanțelor comerciale presupune aprecierea accelerării sau încetirii rotației creanțelor, prin calculul numărului de rotații și a perioadei de încasare a creanțelor (în zile) pentru anul de gestiune, comparând rezultatele obținute cu indicatorii respectivi ai anului precedent.

Analiza rotației datoriilor comerciale presupune calculul numărului de rotații și durata medie de achitare a datoriilor (în zile) pentru anul de gestiune, comparând rezultatele obținute cu indicatorii respectivi ai anului precedent. În cazul datoriilor comerciale, există câteva metode de determinare a indicatorilor de rotație, cum ar fi: metoda bazată pe venitul din vânzări, metoda bazată pe costul vânzărilor și metoda bazată pe cheltuielile operaționale. În esență, analiza modificării datoriilor oferă o perspectivă asupra structurilor de capital ale unei entități și poate fi crucială în stabilirea strategiilor financiare pentru

Thus, *the analysis of the change in the absolute value of trade receivables and payables* involves the assessment of their change over a specific reporting period and is calculated as the difference between the size of receivables and payables at the end of the reporting year and the respective data at the beginning of the year. The analysis of the change in trade receivables is important for assessing the liquidity, operational efficiency and financial sustainability of the entity, and is also essential for the decision-making process in order to identify gaps and to take measures to ensure financial performance.

The analysis of the change in the relative size (growth rate) of trade receivables and payables involves assessing the change in receivables as a percentage and is calculated as the ratio of the size of receivables and payables at the end of the reporting year to their value at the beginning of the year. Note that the growth rate of receivables should be compared with the growth rate of sales, the latter exceeding the growth rate of receivables.

The analysis of the change in the share of trade receivables in total assets and in the value of current assets indicates the share of trade receivables in total assets in order to assess the degree of disposal of the entity's assets and their share in the composition of the entity's most liquid assets.

The analysis of the change in the share of commercial debt in total sources of financing and in total liabilities indicates the share of commercial debt in total liabilities in order to assess the degree of indebtedness, as well as the assessment of short-term and long-term debt.

Analysis of the structure of trade receivables and payables by component parts involves calculating the share of each type of receivables and payables in the total amount of receivables and payables at the beginning and end of the reporting period, and also aims to determine the change in the share of each component part.

Analysis of turnover of trade receivables involves assessing whether turnover of receivables has accelerated or slowed down by calculating the number of turnovers and the period of collection of receivables (in days) for the reporting year, comparing the results obtained with the respective indicators for the previous year.

The analysis of trade debt turnover involves calculating the number of turnover and the average period of debt collection (in days) for the reporting year, comparing the results obtained with the respective indicators of the previous year. In the case of commercial debts, there are several methods for determining turnover indicators, such as: the method based on sales revenue, the method based on cost of sales and the method based on operating expenses. Essentially, debt turnover analysis provides insight into an entity's capital structures and can be crucial in

asigurarea stabilității. Totodată, este esențială și în luarea deciziilor manageriale pentru menținerea echilibrului și maximizării valorii pentru acționari și entitate în ansamblu. De exemplu, o modificare semnificativă a ponderii datorilor comerciale poate influența gradul de riscuri asociate. Dacă datoriile comerciale devin o parte prea mare a surselor de finanțare, entitatea poate deveni mai vulnerabilă la riscul de lichiditate. Analiza acestei modificări poate ajuta managerii să evalueze cât de riscante sunt aceste modificări. Sau, entitățile pot ajusta politica lor de finanțare pentru a-și gestiona mai bine riscurile, pentru a reduce costurile sau pentru a-și consolida poziția pe piață.

Deopotrivă, durata de rotație a creanțelor și datoriilor se determină ca raportul dintre numărul de zile și numărul de rotații ale acestora în perioada de gestiune analizată.

Analiza structurii creanțelor după caracterul de achitare presupune calculul ponderii creanțelor și datoriilor comerciale, dar și al ponderii creanțelor, și datoriilor cu termen expirat, în cadrul fiecărui tip de creanțe și datorii, or, existența creanțelor compromise generează dificultăți financiare, duce la încetinirea vitezei de rotație a capitalului, iar majorarea ponderii acestora în totalul creanțelor comerciale sporește riscurile nerambursării datoriilor debitoare și, în final, diminuează profitul.

Analiza structurii creanțelor și datoriilor comerciale după conținutul economic vizează clasificarea acestora după conținutul economic. Astfel, acestea pot fi divizate în admisibile (justificate) și inadmisibile (nejustificate). Creanțele inadmisibile apar ca rezultat al reținerii plăților de către cumpărători peste termenele de plată stabilite sau al nerespectării condițiilor contractuale, ce duce la apariția pretențiilor față de aceștia, totodată, la categoria acestora se referă și creanțele angajaților privind restituirea prejudiciilor materiale [4, p.229]. Analogic, datorii inadmisibile se consideră cele cu termenul expirat și cele apărute ca rezultat al nerespectării condițiilor contractuale (amenzi, penalități, pagube materiale, clauze penale etc.).

Analiza expresă a creanțelor și datoriilor comerciale permite formularea anumitor concluzii, însă, pentru gestionarea și prognozarea decontărilor comerciale această analiză nu este întotdeauna suficientă. De aceea, în procesul controlului asupra stării creanțelor și datoriilor trebuie depistate cazurile de scădere a calității acestora pentru a preveni pierderile mijloacelor plasate de investitori.

Analiza creanțelor și datoriilor comerciale devine primordială, deoarece afectează performanța financiară, competitivitatea și stabilitatea economico-financiară a entității. Astfel, putem constata că analiza acestora reprezintă unul dintre cele mai importante elemente ale sistemului de management financiar al entității [5, p.121; 13].

establishing financial strategies to ensure stability. It is also essential in making management decisions to maintain balance and maximise value for shareholders and the entity as a whole. For example, a significant change in the weighting of trade payables may influence the degree of associated risks. If trade payables become too large a part of funding sources, the entity may become more vulnerable to liquidity risk. Analysis of this change can help managers assess how risky these changes are. Or, entities can adjust their funding policy to better manage their risks, reduce costs or strengthen their market position.

Similarly, the turnover duration of receivables and payables is determined as the ratio of the number of days to the number of turnover rotations of receivables and payables in the reporting period under review.

The analysis of the structure of receivables by the nature of settlement involves calculating the share of trade receivables and payables and the share of overdue receivables and payables within each type of receivables and payables, since the existence of impaired receivables generates financial difficulties, leads to a slowdown in the turnover rate of capital and the increase in their share in total trade receivables increases the risk of non-repayment of debts owed and ultimately reduces profit.

The analysis of the structure of trade receivables and payables by economic content aims to classify them according to their economic content, which can be divided into admissible (justified) and inadmissible (unjustified). Inadmissible claims arise as a result of withholding payments by buyers beyond the established payment terms or failure to comply with contractual conditions, which leads to the occurrence of claims against them, at the same time, the category also includes employee claims for the reimbursement of material damages [4, p.229]. By analogy, inadmissible debts are considered to be those whose term has expired and those arising as a result of non-compliance with contractual conditions (fines, penalties, material damage, penalty clauses, etc.).

The explicit analysis of trade receivables and payables allows certain conclusions to be drawn, but for managing and forecasting trade settlements this analysis is not always sufficient. Therefore, in the process of controlling the state of receivables and payables, cases of deterioration in their quality must be detected in order to prevent the loss of funds invested by investors.

The analysis of trade receivables and payables becomes paramount because it affects the financial performance, competitiveness and economic and financial stability of the entity. Thus, we can see, that their analysis is one of the most important elements of the financial management system of the entity [5, p.121; 13].

Sintetizând, analiza economico-financiară, prin aplicarea metodelor, instrumentelor și procedeele sale specifice, oferă managementului, investitorilor și creditorilor, încrederea și sprijinul necesar în vederea fundamentării deciziilor.

Concluzii

Analiza creanțelor și datoriilor constituie un mecanism extrem de util în fundamentarea deciziilor manageriale, grație corelației cauză-efect, precum și a cercetării particulare a rezultatelor aferente activității desfășurate sub forma indicatorilor economico-financiar.

În prezenta cercetare s-a demonstrat că creanțele comerciale au un rol primordial în cadrul oricărei entități, deoarece: micșorează stocurile și sporesc volumul vânzărilor (diminuând costurile de depozitare și întreținere); contribuie la păstrarea stabilității prețurilor (vânzarea cu plată ulterioară constituie o metodă atractivă pentru cumpărători); majorează profitul entității (creșterea veniturilor din vânzări) etc. Prin urmare, analiza creanțelor și datoriilor comerciale permite managementului entității să identifice soluții care ar îmbunătăți situația economico-financiară, ar menține echilibrul financiar, implicit ar integra rezultatele în intervalul de siguranță a lichidității. Printre acestea se pot regăsi: o politică corespunzătoare de încasare a creanțelor și achitare a datoriilor; gestionarea eficientă a decontărilor comerciale, astfel încât viteza de rotație a creanțelor să depășească viteza de rotație a datoriilor; neadmiterea încetirii semnificative a ratei de recuperare a creanțelor comerciale; creșterea vitezei de rotație a creanțelor prin negocierea unor termene mai scurte cu clienții etc.

În concluzie, analiza creanțelor și datoriilor comerciale constituie un instrument indispensabil în procesul managerial, de aceea, informația financiar-contabilă, privind aceste elemente contabile, va fi fiabilă și relevantă atunci când: se va utiliza o metodă optimă de încasare a creanțelor și de decontare a datoriilor; se va stabili un punct critic al nivelului creanțelor și datoriilor și se vor înainta măsuri de prevenire a depășirii acestuia; se va monitoriza în timp util starea creanțelor și datoriilor comerciale; se vor grupa debitorii și creditorii, în funcție de necesitățile utilizatorilor de informație; se vor elabora sisteme de gestiune eficientă a creanțelor și datoriilor comerciale ale entității.

Cercetarea în cauză contribuie la îmbogățirea literaturii actuale de specialitate, prin prezentarea unei analize a productivității științifice la nivel internațional și ilustrarea interesului cercetătorilor în domeniul cercetat, precum și relevarea aspectelor de analiză expresă, care să permită echipei manageriale să gestioneze efectiv creanțele și datoriile comerciale, fapt ce ar crește performanța financiară, competitivitatea și ar menține stabilitatea economico-financiară a entității.

In summary, economic-financial analysis, by applying its specific methods, tools and procedures, provides management, investors and creditors with the necessary confidence and support to base their decisions.

Conclusions

The analysis of receivables and payables is an extremely useful mechanism in the basis of managerial decisions thanks to the cause-effect correlation, as well as to the research in particular of the results of the activity carried out in the form of economic and financial indicators.

This research has shown that trade receivables play a key role in any entity because they reduce stocks and increase the volume of sales (reducing storage and maintenance costs), contribute to maintaining price stability (sale with subsequent payment is an attractive method for buyers), increase the entity's profit (increase in sales revenue), etc. Therefore, the analysis of trade receivables and payables enables the entity's management to identify solutions for improving the economic and financial situation, maintaining financial equilibrium, and thus integrating the results into the safety range of liquidity. These may include: an appropriate policy for collection of receivables and settlement of debts; efficient management of trade settlements so that the turnover speed of receivables exceeds the turnover speed of debts; no significant slowdown in the recovery rate of trade receivables; increasing the turnover speed of receivables by negotiating shorter terms with customers, etc.

In conclusion, the analysis of trade receivables and payables is an indispensable tool of the management process, therefore, the financial-accounting information on these accounting elements will be reliable and relevant when using an optimal method of collecting receivables and settling payables, a critical point in the level of receivables and payables will be established and measures will be put forward to prevent it from being exceeded, the status of trade receivables and payables will be monitored in a timely manner, debtors and creditors will be grouped according to the needs of information users, systems will be developed for the efficient management of the entity's trade receivables and payables.

The research in question, contributes to the current literature by presenting an analysis of scientific productivity, at the international level and illustrating the interest of researchers in the researched field, as well as revealing the aspects of express analysis, which would enable the management team to effectively manage trade receivables and payables, which would increase financial performance, competitiveness and maintain the economic and financial stability of the entity.

Bibliografie/Bibliography:

1. Ordin privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate „Creanțe și investiții financiare”: nr. 118 din 06.08.2013. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2013, nr. 233-237, art.1534, 1-263.
2. Ordin privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate „Capital propriu și datorii”: nr. 118 din 06.08.2013. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 233-237, art.1534, 1-263.
3. SAJIN, I., NEDERIȚA, A. *Probleme ale contabilității și auditului decontărilor comerciale*. Chișinău: ASEM, 2010. 231 p. ISBN 978-9975-75-524-5.
4. ȚIRIULNICOVA, N., PALADI, V., GAVRILIU, L. ș.a. *Analiza rapoartelor financiare*. Ed. a 2-a, rev. Chișinău: Asociația Contabililor și Auditorilor Profesioniști din Republica Moldova, 2011. 400 p. ISBN 978-9975-78-995-0.
5. PALADI, V., ERHAN, L. Valorificarea analizei creanțelor în sistemul de gestiune a entității. In: *Contabilitatea și auditul în condițiile globalizării: realități și perspective de dezvoltare* [online]: conf. șt. inter., 19-20 aprilie 2018. Chișinău: ASEM, 2018, pp.121-125 [accesat 24 octombrie 2023]. ISBN 978-9975-127-59-2. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/1234567890/90>.
6. GRIGOROI, L., ș.a. *Contabilitatea întreprinderii*. Ed. a 3-a, rev. și actualizată. Chișinău: Cartier, 2021. 800 p. ISBN 978-9975-86-456-5.
7. ȚURCANU, V., BAJERIAN, E. *Bazele contabilității*. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2004. 268 p. ISBN 9975-78-278-7.
8. VÂLCEANU, Gh., ROBU, V., GEORGESCU, N. *Analiză economico-financiară*. București: Editura Economică, 2004. 432 p. ISBN 973-709-049-7.
9. BURLEA, E., SPÎNU, A., SPEIANU, V. *Analiza și gestiunea economico-financiară*. Chișinău: ULIM, 2022. 131 p. ISBN 978-9975-164-53-5.
10. TCACI, N., TCACI, Al. *Diagnostic financiar: note de curs*. Chișinău: CEP USM, 2020. 213 p. ISBN 978-9975-152-11-2.
11. ACHIM, V-M. *Analiza economico-financiară*. Cluj-Napoca: RISOPRINT, 2017. 241 p. ISBN 978-973-53-2080-5.
12. NIREAN, E., COREȚCHI, B. Impactul creanțelor și datoriilor curente asupra dezvoltării entității. *Relații internaționale Plus* [online]. 2018, nr. 1 , pp. 131-140 [accesat 17 noiembrie 2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/65008.
13. LAZAR, C. M., MIHAIL, A. S., CODREAN, V. Improving an entity's economic efficiency through comprehensive receivables analysis. *Analele Universității Ovidius. Seria Științe Economice* [online]. 2023, vol. 23, nr. 1, pp. 958-968 [accesat 14 decembrie 2023]. Disponibil: <https://stec.univ-ovidius.ro/html/anale/RO/2023-i1/Section%205/13.pdf>.